

4^ο

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ της ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

“ Το σχολείο ως **οργανισμός & κοινότητα μάθησης** ”

ΙΩΑΝΝΙΝΑ
9-10
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ
2017

Έναρξη 10:00 π.μ.
9 Δεκεμβρίου

ΠΕΣΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ
ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

ΠΕ.Τ. ΗΠΕΙΡΟΥ

Αίθουσα
Τελετών «Γεώργιος Μυλωνάς»
του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
(Πανεπιστημιούπολη)

Πληροφορίες: www.pess.gr

Υπό την Αιγίδα

ΥΠ.Π.Ε.Θ.

Με τη στήριξη:
ΔΗΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ Α΄ ΤΟΜΟΣ

ISSN: 2408-0543

Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας

Το σύνολο του περιεχομένου των πρακτικών του παρόντος τόμου αποτελεί αντικείμενο πνευματικής ιδιοκτησίας (copyright) και διέπεται από τις εθνικές και διεθνείς διατάξεις περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Συνεπώς, απαγορεύεται ρητά η αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά η περιληπτικά χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση της ΠΕΣΣ.

**4^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ**

**ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΣΗΣ**

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

9 – 10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2017

**ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ
Β΄ ΤΟΜΟΣ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

**Αλεξανδράτος Γεώργιος – Πρόεδρος ΠΕΣΣ
Αρβανίτη-Παπαδοπούλου Τότα – Γενική Γραμματέας ΠΕΣΣ
Γεωργόπουλος Ιωάννης – Πρόεδρος ΠΕ.Τ. Ηπείρου**

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

Ξενοφώντος 15

Αθήνα, 10557

Τηλ.: 210-3229120

Ιστότοπος: www.pess.gr

e-mail: pess@pess.gr

ΑΘΗΝΑ 2017

Εκφοβισμός (bullying) κατά εκπαιδευτικών από γονείς

Θανάσης Διαλεκτόπουλος

Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε. - Δρ. Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής, Msc & Δρ. Ιστορίας, Msc

E-mail: dialektoroulos@live.nl

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα έρευνας αναφορικά με το φαινόμενο του εκφοβισμού κατά εκπαιδευτικών από γονείς σε σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα διερευνώνται οι διαμορφωμένες αντιλήψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με φαινόμενα εκφοβισμού που συχνά υφίστανται από γονείς, καταγράφονται οι μορφές με τις οποίες εκδηλώνονται αυτά τα φαινόμενα, ανιχνεύονται τα συναισθήματα των θυμάτων και προβάλλονται οι ψυχολογικές επιπτώσεις. Τέλος, παρέχεται η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να καταγράψουν τις διαμορφωμένες στάσεις και συμπεριφορές των μαθητών των οποίων οι γονείς έχουν εκδηλώσει φαινόμενα εκφοβισμού.

Ίσως τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορούσαν να έχουν εποικοδομητική συμβολή στη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής για την πρόληψη φαινομένων εκφοβισμού κατά εκπαιδευτικών από γονείς και την εφαρμογή στρατηγικών αντι-βίας στο δημόσιο σχολείο.

1. Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια έχει διαπιστωθεί έξαρση στα φαινόμενα εκφοβισμού και επιθετικής συμπεριφοράς στο σχολικό χώρο κατά εκπαιδευτικών από γονείς. Είναι οι γονείς που έρχονται στο σχολείο με επιθετική ακόμα και πολεμική διάθεση. Δεν εμπιστεύονται και αμφισβητούν το σχολείο σε κάθε του πτυχή. Σχεδόν σε καθημερινή βάση έρχονται σε προστριβές με τους εκπαιδευτικούς για άπειρα σημαντικά ή και απολύτως ασήμαντα θέματα. Οι εκπαιδευτικοί γίνονται θύματα εκδήλωσης μορφών εκφοβισμού και θυματοποίησης. Τα φαινόμενα αυτά εκφοβισμού επειδή δε γίνονται ευρύτερα γνωστά και δεν καταγράφονται επίσημα δεν περιγράφουν την πραγματική έκταση του φαινομένου και συχνά δεν αξιολογούν τα πραγματικά αίτια.

Δεκάδες εκπαιδευτικοί, παρά τους άψογους υπηρεσιακούς φακέλους τους, είναι έρμια στις διαθέσεις και τις καταγγελίες των γονιών και απροστάτευτοι στη λαίλαπα των πειθαρχικών ελέγχων. Διασύρονται στην εκπαιδευτική κοινότητα και συχνά οδηγούνται στα δικαστήρια για ασήμαντες αφορμές, ικανές όμως να τους θέσουν σε αυτοδίκαιη αργία. Αυτό σε μια περίοδο που στο επίκεντρο των κυβερνητικών συζητήσεων είναι οι απολύσεις εκπαιδευτικών.

Πολλοί γονείς δε συζητούν πλέον το πρόβλημα με το δάσκαλο ή το διευθυντή του σχολείου με σκοπό να βρεθεί κάποια λύση. Κάνουν κατ' ευθείαν καταγγελία και η διοίκηση είναι αναγκασμένη να ακολουθήσει την τυπική διαδικασία της διερεύνησης, "δικαιώνοντας", έστω και πρόσκαιρα, αυτού του τύπου τη συμπεριφορά.

Αυτή όμως η κατάσταση δεν ταλαιπωρεί μόνο κάποιους εκπαιδευτικούς, δημιουργεί ένα τοξικό κλίμα στα σχολεία. Οι εκπαιδευτικοί νιώθουν ευάλωτοι και απροστάτευτοι μπροστά σε παράλογες απαιτήσεις και επιθετικές συμπεριφορές μερίδας γονέων. Τα παιδιά αυτών των γονιών, συνήθως, αντιμετωπίζουν προβλήματα προσαρμογής και συνύπαρξης στο σχολικό περιβάλλον. Έχουν δυσκολίες να σεβαστούν τους κανόνες του σχολείου και δημιουργούν διαρκώς προβλήματα με τους συμμαθητές τους αλλά και τους εκπαιδευτικούς. Μέσα σε τέτοιο κλίμα η ίδια η εκπαιδευτική διαδικασία καθίσταται προβληματική.

Αναφέρεται η περίπτωση δασκάλας που προσπάθησε να παίξει το ρόλο διαιτητή σε τσακωμό μαθητών και βρέθηκε υπόλογη στους γονείς, καθώς η υπόθεση προχώρησε στα αστικά δικαστήρια. Η δασκάλα, προσπαθώντας να αποδώσει το δίκαιο μετά τον παιδικό καβγά, είτε

στον έναν μαθητή «γιατί λες ψέματα;». Σήμερα η δασκάλα κατηγορείται ότι «άσκησε λεκτική και σωματική βία»⁸⁷.

Σε Πρακτικό του συλλόγου διδασκόντων δημοτικού σχολείου της Δυτικής Αθήνας, υπ' αρ. 11/4-6-2013, στη σελίδα 143 αναγράφεται αυτολεξεί: "Κατά την διάρκεια του σχολικού έτους ο πατέρας του μαθητή κ. Τ. συνεχώς εξαπέλυε απειλές κατά των εκπαιδευτικών του σχολείου και δημιούργησε εμμέσως κλίμα φόβου ασκώντας με την παρουσία του ψυχολογικές πιέσεις προς όλες τις κατευθύνσεις»⁸⁸.

Για δυσφήμιση σε βάρος δασκάλας καταδικάστηκαν σε οκτάμηνη φυλάκιση με αναστολή γονείς μαθήτριας δημοτικού σχολείου της Αθήνας, όπως προκύπτει από σχετική ανάρτηση του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Π.Ε "Αλ. Δελμούζος". Η δασκάλα κατέθεσε μηνυτήρια αγωγή καθώς επί δυο συνεχόμενες χρονιές οι γονείς ταλαιπωρούσαν όλη την σχολική κοινότητα με τις ενέργειες τους και τις απειλητικές τους παρεμβάσεις σε παντός είδους θεσμικό πλαίσιο με δικαστικά έγγραφα και απαράδεκτους χαρακτηρισμούς⁸⁹.

Τα παραπάνω παραδείγματα παρουσιάζουν γλαφυρά την εικόνα που σε μεμονωμένες περιπτώσεις επικρατεί στα δημόσια σχολεία σε βάρος εκπαιδευτικών. Γεγονός είναι πως το Υπουργείο δεν προφυλάσσει θεσμικά τους εκπαιδευτικούς που θίγονται, απειλούνται και εκφοβίζονται στην άσκηση του εκπαιδευτικού τους έργου, ενώ έχει ανοίξει ο δρόμος σε μια βιομηχανία διώξεων μέσα σ' ένα κλίμα γενικευμένης φοβίας.

2. Ορισμός του εκφοβισμού κατά εκπαιδευτικού από γονέα

Ως "εκφοβισμό (bullying) κατά εκπαιδευτικού από γονέα" ορίζουμε την ενοχλητική και απειλητική συμπεριφορά που παρουσιάζεται κατ' επανάληψη από γονέα και απευθύνεται σε συγκεκριμένο εκπαιδευτικό. Περιλαμβάνει την επαναλαμβανόμενη μη συναινετική επικοινωνία ή την προφορική, γραπτή ή σιωπηλή απειλή ή ένα συνδυασμό αυτών που θα μπορούσε να προκαλέσει στον εκπαιδευτικό φόβο και ψυχική εξουθένωση (Πρβλ. Tjaden & Thoennes, 1998). Ως έννοια ο εκφοβισμός κατά εκπαιδευτικού εμπεριέχει στοιχεία ισχύος και ελέγχου όπως είναι η επιβολή της βούλησης και η κυριαρχία. Το θύμα αναστατώνεται και εκδηλώνει τις εσωτερικές ψυχικές εντάσεις με απόσυρση, κλάμα, πόνο και θυμό (Rigby, 1996: 15. Πρβλ. Smith & Sharp, 1994). Οι εκφοβιστικές συμπεριφορές συχνά αναγκάζουν το θύμα να αλλάξει εκπαιδευτικές στρατηγικές ώστε να ικανοποιήσει τον γονέα θύτη.

3. Διατύπωση του προβλήματος

Δεν επιτρέπεται να αντιμετωπίζουμε το φαινόμενο του εκφοβισμού εκπαιδευτικών ως μια ασήμαντη κατάσταση που μπορούμε να την αγνοήσουμε. Τα όποια περιστατικά εκφοβισμού εκπαιδευτικών μπορεί να αποτελούν την κορυφή ενός παγόβουνου. Και επειδή στη χώρα μας έχουμε συνηθίσει να κινητοποιούμαστε μόνον όταν οι καταστάσεις φτάσουν στο απροχώρητο, θα ήταν καλό το Υπουργείο να ενδιαφερθεί και να ασχοληθεί πιο συστηματικά με το φαινόμενο του εκφοβισμού εκπαιδευτικών πριν τα γεγονότα πάρουν εκρηκτικές διαστάσεις. Φαινόμενα αυτού του είδους θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με περισσότερη προσοχή ως σημαντικά κοινωνικά προβλήματα που δεν αφορούν μόνον τους εμπλεκόμενους γονείς και εκπαιδευτικούς, αλλά ολόκληρο το σχολικό σύστημα.

Είναι αναμενόμενο πως κάποιος βαθμός αντιπαράθεσης μεταξύ γονέων και διδακτικού προσωπικού στο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι της σχολικής μονάδας αποτελεί μέρος της σχολικής ζωής. Όμως τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του κάθε γονέα δεν θα πρέπει να οδηγούν υποχρεωτικά σε καταπιεστική συμπεριφορά και εκφοβισμό προς τρίτους. Οι γονείς έχουν συχνά την τάση να "ανακατεύονται" με υποδείξεις στο εκπαιδευτικό αλλά και το

⁸⁷ <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=428662> (Πρβλ. *Ελευθεροτυπία*, Σάββατο 3 Μαΐου 2014).

⁸⁸ <http://www.triklopodia.gr/ekfovismos-bullying-se-gonea-apo-ekpedevtikous-tis-dittikis-athinas>

⁸⁹ <http://www.news.gr/ellada/ekpaidefsh/article/184449/goneis-katadikasthkan-gia-dysfshmsh-daskalas.html>

διδασκτικό έργο του σχολείου, να αμφισβητούν το δάσκαλο και να μειώνουν το κύρος του. Ο δάσκαλος νοιώθει συχνά πως αντιμετωπίζεται ως "σάκος τους μπόξ", χωρίς να υπολογίζεται η προσπάθειά του και η θέση του στη ζωή των παιδιών. Πολλοί δάσκαλοι έχουν φτάσει στο σημείο να φοβούνται να επιβληθούν στα παιδιά με παραβατική συμπεριφορά αναλογιζόμενοι τις συνέπειες από τους γονείς. Έτσι το μήνυμα που περνάει στο παιδί είναι: "η δασκάλα δεν έχει καμία εξουσία, εσύ παιδί μου συνέχισε, είσαι φανταστικός και εγώ είμαι εδώ να 'καθαρίζω' για σένα". Τελικά το παιδί μεγαλώνει μπερδεμένο, χωρίς σωστά πρότυπα, χωρίς να έχει μάθει να πειθαρχεί και να τηρεί κανόνες. Ένα παιδί που νομίζει ότι είναι το κέντρο του κόσμου και που στο τέλος απογοητεύεται καθώς βλέπει ότι τα πράγματα δεν είναι έτσι. Γενικά, μπορούμε να πούμε πως η κλιμάκωσή των συγκρούσεων στο σχολικό χώρο δεν είναι πάντα αποτέλεσμα ατομικής παθολογίας αλλά μέρος του κοινωνικού περιγυρου στον οποίο εμφανίζονται.

Στην προσπάθεια αναχαίτισης των παραπάνω εξελίξεων κρίνεται απαραίτητη η χαρτογράφηση της πραγματικής κατάστασης που επικρατεί στα σχολεία σχετικά με τα φαινόμενα του εκφοβισμού ή και βίας προς εκπαιδευτικούς και η λήψη κατάλληλων μέτρων για την αντιμετώπισή τους.

4. Σκοπός και σπουδαιότητα της έρευνας

Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνήσει τις διαμορφωμένες αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τα φαινόμενα εκφοβισμού που υφίστανται από γονείς, να εντοπίσει τις μορφές με τις οποίες εκδηλώνονται αυτά τα φαινόμενα, να καταγράψει τις αντισταθμιστικές ενέργειες για την αντιμετώπισή τους, να ανιχνεύσει τις ψυχολογικές επιπτώσεις στα θύματα καταγράφοντας τα συναισθήματά τους και, τέλος, να δώσει την δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να αναφέρουν τις συνέπειες στη στάση και συμπεριφορά των μαθητών των οποίων οι γονείς άσκησαν εκφοβισμό.

Έρευνες γύρω από το φαινόμενο του εκφοβισμού κατά εκπαιδευτικών από γονείς δεν αναφέρονται στην ελληνική βιβλιογραφία ενώ το φαινόμενο αρχίζει να απασχολεί όλο και περισσότερο τις ξένες μελέτες. Πιστεύουμε πως τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορούσαν να έχουν εποικοδομητική συμβολή στη χάραξη πολιτικής από το Υπουργείο με την εφαρμογή στρατηγικών αντι-βίας στο σχολείο, ώστε οι εκπαιδευτικοί να προστατεύονται θεσμικά από φαινόμενα εκφοβισμού.

5. Υποθέσεις της έρευνας

Βασικές υποθέσεις της έρευνας είναι ότι α) τα φαινόμενα εκφοβισμού κατά εκπαιδευτικών στην ερευνώμενη εκπαιδευτική περιφέρεια είναι περιορισμένα, β) δεν εφαρμόζονται αντισταθμιστικές δράσεις, γ) δεν επιβαρύνουν ιδιαίτερα συναισθηματικά τους εκπαιδευτικούς-θύτες, δ) δεν υπάρχει αρνητικός αντίκτυπος στις στάσεις και συμπεριφορές των μαθητών των οποίων οι γονείς άσκησαν εκφοβισμό.

6. Ταυτότητα της έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το Μάιο του 2015. Τα ερευνητικά υποκείμενα ήταν οι δάσκαλοι συμπεριλαμβανομένων και των εκπαιδευτικών όλων των ειδικοτήτων στα 14 Δημοτικά Σχολεία της 1ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας του Νομού Καβάλας, συγκεκριμένα σχολικών μονάδων που ανήκουν στον οικοδομικό ιστό του Δήμου Καβάλας.

Σε συγκέντρωση με το διδασκτικό προσωπικό των σχολείων την ώρα του διαλείμματος έγινε αναφορά στο φαινόμενο της σχολικής βίας και εκφοβισμού από γονείς προς εκπαιδευτικούς, δόθηκαν διασαφηνίσεις και οριοθετήθηκε το φαινόμενο με σαφείς διαχωρισμούς από περιστατικά που δεν ανήκουν σ' αυτό το φάσμα. Ωστόσο οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί ήταν αυτοί που με υποκειμενικά κριτήρια θα αξιολογούσαν τότε ένα περιστατικό αποτελούσε γι' αυτούς μορφή βίας και εκφοβισμού.

Ο τύπος της έρευνας είναι «survey» και έχει περιγραφικό χαρακτήρα, ενώ το ερευνητικό εργαλείο είναι το έντυπο ερωτηματολόγιο. Αφού δόθηκαν οι απαραίτητες διευκρινήσεις στο

περιεχόμενο του ερωτηματολογίου, όπως και οι διαβεβαιώσεις για την ανώνυμη επεξεργασία του, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να το συμπληρώσουν προσεκτικά και να μας το επιστρέψουν μέσω του Διευθυντή της σχολικής τους μονάδας μετά την πάροδο μιας εβδομάδας.

Το ερωτηματολόγιο περιείχε συνολικά είκοσι δύο ερωτήσεις όλες κλειστού τύπου. Από αυτές οι τέσσερις πρώτες αφορούσαν σε δημογραφικά και βιογραφικά χαρακτηριστικά των μαθητών και οι υπόλοιπες δεκαοκτώ στόχευαν στη συλλογή πληροφοριών σχετικά α) με την άσκηση εκφοβισμού (bullying) σε εκπαιδευτικούς, β) τις αντισταθμιστικές δράσεις των εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση του φαινομένου, γ) τις ψυχολογικές επιπτώσεις στους εκπαιδευτικούς από την άσκηση εκφοβισμού από γονείς.

Με εξαίρεση τις ερωτήσεις που αναφέρονταν σε δημογραφικά και βιογραφικά χαρακτηριστικά, οι υπόλοιπες ερωτήσεις παρείχαν τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς α) να έχουν την επιλογή πολλαπλών απαντήσεων στην ίδια ερώτηση, β) να επιλέξουν σε τακτική κλίμακα πέντε σημείων του τύπου Likert (Ποτέ, Σπάνια, Μερικές φορές, Συχνά, Πάντοτε), γ) να επιλέξουν σε τακτική κλίμακα δύο ή τριών σημείων (ναι, όχι, ίσως). Ακόμα, σε πολλές ερωτήσεις δινόταν η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να σχολιάσουν και να τεκμηριώσουν την απάντησή τους.

7. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων

Από το σύνολο των 247 εκπαιδευτικών που υπηρετούσαν στα σχολεία της 1ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Καβάλας το σχολικό έτος 2014-2015 συμπλήρωσαν και παρέδωσαν το ερωτηματολόγιο συνολικά 210 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 85%). Από αυτούς οι 67 ήταν άνδρες (ποσοστό 32%) και οι 143 γυναίκες (ποσοστό 68%).

Εξετάζοντας τα δημογραφικά και βιογραφικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών διαπιστώνουμε ότι οι 146 (ποσοστό 70%) ανήκουν στον κλάδο Π.Ε.70 (Δάσκαλοι) και οι υπόλοιποι 64 (ποσοστό 30%) σε διάφορες ειδικότητες που στελεχώνουν την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Τα χρόνια προϋπηρεσίας τους στην εκπαίδευση ήταν: Από 1-10 χρόνια υπηρετούσαν 43 άτομα (ποσοστό 20%), από 11-20 χρόνια υπηρετούσαν 75 άτομα (ποσοστό 36%), από 21-30 χρόνια υπηρετούσαν 83 άτομα (ποσοστό 40%) και από 30 χρόνια και άνω υπηρετούσαν 9 άτομα (ποσοστό 4%).

Το επίπεδο σπουδών των εκπαιδευτικών παρουσιάζει την ακόλουθη εικόνα: Η συντριπτική πλειοψηφία από αυτούς, 176 άτομα (ποσοστό 84%), είναι κάτοχοι του βασικού τίτλου σπουδών, 12 άτομα (ποσοστό 6%) έχουν παρακολουθήσει το Διδακταλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης διετούς διάρκειας σπουδών και 22 άτομα (ποσοστό 10%) είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών.

Στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου, όπου οι ερωτήσεις αφορούσαν την άσκηση εκφοβισμού (bullying) από γονείς στους εκπαιδευτικούς, προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Στο ερώτημα αν οι εκπαιδευτικοί έχουν δεχτεί αμφισβήτηση του έργου τους από γονείς μαθητών τους, οι περισσότεροι, ποσοστό 47%, δηλώνουν "ποτέ". Ένα σοβαρό ποσοστό, όμως, 34% δηλώνει "σπάνια" και ένα ποσοστό 18% δηλώνει "μερικές φορές". Στο ίδιο ερώτημα 2 εκπαιδευτικοί (1%) δηλώνουν πως "συχνά" δέχονται αμφισβήτηση του έργου τους.

Οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν σε ποσοστό 42% πως δεν έχουν δεχτεί "ποτέ" υποδείξεις από γονείς μαθητών τους για το πώς πρέπει να κάνουν τη δουλειά τους. Όμως, ποσοστό 36% των εκπαιδευτικών δηλώνει πως έχει δεχτεί υποδείξεις "σπάνια" και ποσοστό 20% "μερικές φορές". Τρεις εκπαιδευτικοί (2%) δηλώνουν πως δέχονται υποδείξεις "συχνά".

Κατά ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό 66% οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως δεν έχουν νιώσει "ποτέ" να μειώνεται το κύρος τους από γονείς μπροστά στα μάτια των μαθητών. Ένα μικρότερο ποσοστό 21% δηλώνει "σπάνια" και ένα ποσοστό 12% δηλώνει "μερικές φορές". Δύο εκπαιδευτικοί (1%) δηλώνουν πως αυτό τους συμβαίνει "συχνά".

Απειλές από γονείς μαθητών, δηλώνουν οι εκπαιδευτικοί, πως δεν έχουν δεχτεί "ποτέ" σε ποσοστό 78%. Ποσοστό 19% δηλώνει πως έχει δεχτεί απειλές "σπάνια" και ποσοστό 3% πως έχει δεχτεί "συχνά".

Στο ερώτημα αν οι εκπαιδευτικοί έχουν δεχθεί λεκτική βία από γονείς μαθητών, η μεγάλη πλειοψηφία απαντά αρνητικά "ποτέ" (ποσοστό 74%). Ένας μικρότερος αριθμός (ποσοστό 19%) απαντά "σπάνια" και ένας ακόμα μικρότερος αριθμός (ποσοστό 7%) απαντά "μερικές φορές".

Φόβο για την άσκηση σωματικής βίας από γονείς μαθητών, οι εκπαιδευτικοί σε πολύ μεγάλο ποσοστό (90%), δηλώνουν πως δεν έχουν βιώσει "ποτέ". Ωστόσο σε ποσοστό 9% δηλώνουν πως έχουν φοβηθεί "σπάνια" και μόλις δύο εκπαιδευτικοί (1%) δηλώνουν "μερικές φορές".

Ενοχλητική συμπεριφορά από γονέα μαθητή οι εκπαιδευτικοί στην πλειοψηφία τους (ποσοστό 50%) δηλώνουν πως δεν έχουν δεχτεί "ποτέ". Ένα αρκετά υψηλό ποσοστό όμως, 33%, δηλώνει πως έχει δεχτεί "σπάνια", ένα ποσοστό 15% δηλώνει "μερικές φορές" και τρεις εκπαιδευτικοί (2%) δηλώνουν πως "συχνά" έχουν δεχτεί ενοχλητική συμπεριφορά. Οι εκπαιδευτικοί που δήλωσαν ότι (σπάνια, μερικές φορές, συχνά, πάντοτε) έχουν δεχτεί ενοχλητική συμπεριφορά είχαν περαιτέρω την ευκαιρία να καταγράψουν το είδος αυτής της συμπεριφοράς. Σύμφωνα με τις δηλώσεις τους ξεχωρίζει η αμφισβήτηση του παιδαγωγικού έργου των δασκάλων και οι παρεμβάσεις με υποδείξεις στα διδακτικά τους καθήκοντα, οι απειλές για καταγγελίες και ξυλοδαρμούς, οι ψυχολογικές πιέσεις ακόμα και οι σεξουαλικές παρενοχλήσεις.

Ορισμένες από τις μαρτυρίες των εκπαιδευτικών καταγράφονται παρακάτω:

- Έρχονται και λένε ότι δεν είμαι καλός δάσκαλος, δεν είμαι τίποτα, δεν αξίζω να κάνω μάθημα.
- Απαίτηση φυσικής παρουσίας του γονέα στην τάξη στη διάρκεια του μαθήματος. Απαίτηση για καθημερινή τηλεφωνική ενημέρωση για το πώς πάει το παιδί. Απειλή αναφοράς.
- Βρισιές, απειλές, αμφισβήτηση, καταγγελία σε υπηρεσιακό επίπεδο.
- Ήθελε να με δείρει.
- Κάποιος γονέας επέδειξε τη σωματική του δύναμη αλλά και τις γνωριμίες του στο κοινωνικό περιβάλλον για να με απειλήσει να δείξω εύνοια στο παιδί του. Ενώ παρακολουθούσε έξω απ' την αυλή παρενέβη πηδώντας μέσα.
- Σεξουαλική παρενόχληση από πατέρα παιδιού της τάξης μου. Μου έστειλε κάποια μηνύματα σεξουαλικού περιεχομένου. Δεν έκανα καταγγελία, με τον τρόπο μου το απέφυγα και σταμάτησε επιτυχώς.
- Μακροχρόνια εριστικότητα προς το πρόσωπό μου. Παρακολούθηση του μαθήματός μου (Γυμναστική) έξω από την αυλή του σχολείου. Απειλές για καταγγελία σε ανώτερους (Σύμβουλο - Προϊστάμενο), απειλές μήνυσης.

Περαιτέρω, στο ερώτημα αν έχει πέσει στην αντίληψη των εκπαιδευτικών ότι οι συγκεκριμένοι γονείς έχουν επιδείξει ενοχλητική συμπεριφορά και σε άλλους εκπαιδευτικούς, η φανερό πλειοψηφία τους απάντησε θετικά, "ναι" (ποσοστό 61%), ενώ ένα ποσοστό 39% απάντησε αρνητικά, "όχι".

Η δεύτερη ενότητα των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου αφορούσε τις αντισταθμιστικές δράσεις των εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση του φαινομένου του εκφοβισμού από γονείς. Οι ερωτήσεις αυτές συμπληρώθηκαν μόνο από τους εκπαιδευτικούς που σημείωσαν νωρίτερα ότι έχουν υποστεί κάποιου είδους εκφοβισμό από γονείς.

Από το σύνολο των 210 εκπαιδευτικών που συμμετείχαν την έρευνα οι 79 (ποσοστό 38%) δήλωσαν πως έχουν υποστεί κάποιου είδους εκφοβισμό από γονείς. Από αυτούς οι 19 ήταν άνδρες (ποσοστό 24%) και οι 60 ήταν γυναίκες (ποσοστό 76%).

Στο ερώτημα αν κάλεσαν στο σχολείο το γονέα που άσκησε εναντίον τους κάποιου είδους εκφοβισμό για να λύσουν το πρόβλημα που δημιουργήθηκε 37 άτομα (ποσοστό 47%) απάντησαν θετικά και 42 άτομα (ποσοστό 53%) απάντησαν αρνητικά.

Από αυτούς τους 37 που κάλεσαν το γονέα για να συζητήσουν το πρόβλημα, ώστε να βρεθεί κάποια λύση, 12 άτομα δήλωσαν πως μετά τη συνάντηση ο γονέας άλλαξε τη συμπεριφορά του απέναντί τους και 25 άτομα ότι δεν άλλαξε τη συμπεριφορά του.

Στην επόμενη ερώτηση καλούσαμε τους εκπαιδευτικούς να δηλώσουν ποια ήταν τα δίκτυα υποστήριξης στα οποία απευθύνθηκαν όταν συνέβησαν εναντίον τους περιστατικά εκφοβισμού από γονείς. Μπορούσαν να επιλέξουν περισσότερες από μία απαντήσεις ή και να προσθέσουν κάτι άλλο.

Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών, ποσοστό 57%, δήλωσε πως απευθύνθηκε στο Διευθυντή του σχολείου και ένα μεγάλο ποσοστό (48%) δήλωσε πως κατέφυγε στο περιβάλλον των συναδέλφων. Σε ένα επίσης αξιόλογο ποσοστό (44%) οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι αντιμετώπισαν το περιστατικό μόνοι τους. Περαιτέρω σε ποσοστό 22% δήλωσαν ότι κατέφυγαν στο οικογενειακό τους περιβάλλον, σε ποσοστό 19% ότι απευθύνθηκαν στο Σχολικό Σύμβουλο ή το Διευθυντή Εκπαίδευσης και σε ένα μικρό ποσοστό 9% ότι απευθύνθηκαν στο Σύλλογο Γονέων & Κηδεμόνων του Σχολείου. Τέλος, αξιοσημείωτο είναι ότι δύο εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι κατέφυγαν σε ειδικό ψυχολόγο. Στην ευκαιρία που είχαν οι εκπαιδευτικοί να προσθέσουν "κάτι άλλο" κάποιος σημείωσε πως απευθύνθηκε στην Αστυνομία και την Εισαγγελία.

Στην ερώτηση αν βρήκαν ανταπόκριση από τα προαναφερθέντα δίκτυα υποστήριξης, ποσοστό 86% απάντησε θετικά και ποσοστό 14% απάντησε αρνητικά.

Στη συνέχεια κλήθηκαν οι εκπαιδευτικοί να περιγράψουν το κοινωνικο-οικονομικό προφίλ και το μορφωτικό επίπεδο του γονέα που άσκησε απέναντί τους κάποιου είδους εκφοβισμό. Μπορούσαν να επιλέξουν περισσότερες από μια απαντήσεις. Προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα, όπως παρουσιάζονται στον πίνακα 1:

Πίνακας 1. Κοινωνικο-οικονομικό προφίλ και μορφωτικό επίπεδο των γονέων που άσκησαν κάποιου είδους εκφοβισμό στους εκπαιδευτικούς

Κοινωνικο-οικονομικό προφίλ και μορφωτικό επίπεδο γονέα	Ποσοστό %
Χαμηλό οικονομικό καθεστώς	24%
Χαμηλό κοινωνικό καθεστώς	24%
Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο	37%
Μέτριο οικονομικό καθεστώς	34%
Μέτριο κοινωνικό καθεστώς	43%
Μέτριο μορφωτικό επίπεδο	41%
Υψηλό οικονομικό καθεστώς	15%
Υψηλό κοινωνικό καθεστώς	8%
Υψηλό μορφωτικό επίπεδο	13%

Στην τελευταία ενότητα των ερωτήσεων ζητήσαμε από τους εκπαιδευτικούς να εκθέσουν τις ψυχολογικές επιπτώσεις που είχε πάνω τους η άσκηση εκφοβισμού από γονείς. Στο ερώτημα αν αναγκάστηκαν ποτέ να αλλάξουν τις εκπαιδευτικές τους στρατηγικές εξαιτίας της ενοχλητικής συμπεριφοράς κάποιου γονέα ποσοστό 37% απάντησε "σπάνια", ποσοστό 35% απάντησε "ποτέ", ποσοστό 24% απάντησε "μερικές φορές". Δύο εκπαιδευτικοί απάντησαν "συχνά" και ένας εκπαιδευτικός απάντησε "πάντοτε".

Στο ερώτημα αν η συμπεριφορά κάποιου γονέα που είχε πρόβλημα με τον εκπαιδευτικό επηρέασε τον τελευταίο στη συναισθηματική του διάθεση και δημιουργικότητα στο εκπαιδευτικό του έργο, η πλειοψηφία (ποσοστό 46%) απάντησε "μερικές φορές" και ένα αρκετά υψηλό ποσοστό 24% απάντησε "σπάνια". Περαιτέρω, ποσοστό 10% απάντησε "συχνά" και ποσοστό 9% απάντησε "πάντοτε". Ένα μικρό ποσοστό (11%) εκπαιδευτικών απάντησε πως η συμπεριφορά του γονέα δεν επηρέασε "ποτέ" στη συναισθηματική του διάθεση και δημιουργικότητα.

Οι εκπαιδευτικοί ζητήθηκαν να δηλώσουν τις ψυχολογικές συνέπειες που είχαν πάνω τους τα περιστατικά εκφοβισμού από γονείς. Μπορούσαν να επιλέξουν περισσότερες από μια απαντήσεις. Ιεράρχησαν τις συνέπειες με την ακόλουθη σειρά: Ενόχληση (72%), Προσβολή

(61%), Θυμός (53%), Άγχος (52%), Απειλή (27%), Φόβος (14%), Αδιαφορία (9%). Κάποιος εκπαιδευτικός δήλωσε ότι του παρουσιάστηκαν ψυχοσωματικά προβλήματα υγείας. Επιχειρώντας να αιτιολογήσουν τη συμπεριφορά του γονέα-διώκτη τους οι εκπαιδευτικοί έδωσαν τις ερμηνείες που παρουσιάζονται στον πίνακα 2:

Πίνακας 2. Αιτιολόγηση της συμπεριφοράς του γονέα-διώκτη από τους εκπαιδευτικούς

Συμπεριφορά του γονέα-διώκτη	Ποσοστό %
Το έκανε από υπερ-προστατευτικότητα προς το παιδί του	39%
Γιατί με θεωρούσε ανάξια/ο στο έργο μου	8%
Για να πετύχει καλύτερη μεταχείριση από μέρους μου προς το παιδί του	33%
Γιατί είχε ψυχαναγκαστική εμμονή	34%
Για λόγους που δεν γνωρίζω	25%

Κάποιοι εκπαιδευτικοί έδωσαν τις δικές τους ερμηνείες για τη συμπεριφορά του γονέα-διώκτη απέναντί τους:

- Για πολιτικούς λόγους
- Γιατί ζήλευε το επάγγελμά μου
- Για να αυξήσει τη δημοτικότητά του
- Για να δικαιολογήσει την ανάρμοστη συμπεριφορά του παιδιού του.

Ιδιαίτερης σημασίας ήταν το ερώτημα σχετικά με τη συμπεριφορά-στάση του μαθητή στο σχολείο μετά το περιστατικό εκφοβισμού του γονέα του προς τον εκπαιδευτικό. Ποσοστό 66% δήλωσε πως η συμπεριφορά του μαθητή "παρέμεινε ίδια", ποσοστό 24% πως "επιδεινώθηκε" και μόνο ποσοστό 10% δήλωσε πως "βελτιώθηκε".

Όταν ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς να εξηγήσουν την απάντησή τους, ορισμένοι σημείωσαν τα εξής:

- Θεωρούσε ο ίδιος (ο μαθητής) πως δεν υπόκειται σε κανόνες και έλεγχο όπως τα υπόλοιπα παιδιά και εφόσον είχε την υποστήριξη του γονιού του μπορούσε να κάνει ο,τιδήποτε ήθελε.
- Θεωρούσε (ο μαθητής) ότι η μάνα του κάνει κουμάντο στην τάξη.
- Θεωρούσε πλέον (ο μαθητής) ότι η συμπεριφορά του ήταν σωστή και αποδεκτή από άλλους και ότι με την παρέμβαση των γονέων του μπορούσε να πετύχει ό,τι ήθελε.
- Η στάση του συγκεκριμένου μαθητή έγινε πιο αλαζονική και επιδεικτική και απέναντί μου και απέναντι προς τα άλλα παιδιά γιατί ένιωθε την υποστήριξη του πατέρα του.
- Σίγουρα δε βελτιώθηκε η συμπεριφορά-στάση του παιδιού γιατί θεωρούσε ότι αποτελούσε δύναμη μέσω του γονέα του.

Αναφερόμενοι οι εκπαιδευτικοί στις μακροπρόθεσμες συνέπειες του περιστατικού εκφοβισμού που υπέστησαν στην ψυχосύνθεσή τους ιεράρχησαν τις απαντήσεις ως εξής (πίνακας 3): (Μπορούσαν να επιλέξουν περισσότερες από μια απαντήσεις).

Πίνακας 3. Μακροπρόθεσμες συνέπειες στην ψυχосύνθεσή του εκπαιδευτικού από το περιστατικό εκφοβισμού

Μακροπρόθεσμες συνέπειες στην ψυχосύνθεση από το περιστατικό	Ποσοστό %
Δεν υπάρχουν μακροπρόθεσμες συνέπειες	17%
Το όλο περιστατικό ήταν μια αστεία φάση	5%
Έγινα πιο επιφυλακτική/ός απέναντι στους γονείς μαθητών μου	75%
Έγινα πιο απόμακρη/ος στους γονείς μαθητών μου	22%
Άλλαξα τη συμπεριφορά μου προς τους μαθητές	4%
Άρχισα να κατηγορώ τον εαυτό μου	0%

Τέλος, στο κείμενο ερώτημα αν οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι φέρνουν μέρος της ευθύνης για τη συμπεριφορά του γονέα-θύτη, ποσοστό 87% από αυτούς απάντησε "όχι", ποσοστό 12% απάντησε "ίσως" και ένας μόνο εκπαιδευτικός απάντησε πως φέρνει μέρος της ευθύνης για τη συμπεριφορά του γονέα-θύτη.

8. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας δεν είναι δυνατό να έχουν καθολική ισχύ, αφού το δείγμα δεν είναι πανελλήνια αντιπροσωπευτικό και γι' αυτό τα αποτελέσματα πρέπει να ερμηνευτούν με κάποια επιφύλαξη. Ωστόσο, διαφαίνεται μία τάση καθολικότητας στις μαρτυρίες των εκπαιδευτικών που αφορούν συχνά την αντιμετώπισή τους από γονείς.

Όπως προέκυψε από τα αποτελέσματα της έρευνας ο εκφοβισμός κατά εκπαιδευτικών από γονείς είναι δυστυχώς ένα πολύ σύνηθες φαινόμενο. Ένα σοβαρό ποσοστό εκπαιδευτικών (34%) δηλώνει πως έχει δεχτεί "σπάνια" αμφισβήτηση του έργου του από γονείς μαθητών και ένα ποσοστό 18% δηλώνει "μερικές φορές". Υποδείξεις για το πώς θα πρέπει να κάνουν τη δουλειά τους οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως δέχονται "σπάνια" σε ποσοστό 36% και "μερικές φορές" σε ποσοστό 20%, ενώ τρεις εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως δέχονται "συχνά". Το φαινόμενο αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι οι σύγχρονοι γονείς βρίσκονται αντιμέτωποι με μια εκπαιδευτική μεταβολή, ενώ οι ίδιοι έχουν γνωρίσει και εκτιμούν τη δασκαλοκεντρική διδασκαλία. Αγνοούν ή ίσως υποτιμούν σύγχρονους όρους όπως μεταγνώση, κριτική σκέψη, δημιουργική σκέψη, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, γνωστική σύγκρουση, επικοινωνιακό πλαίσιο κλπ., αλλά και σύγχρονα αιτήματα της Παιδαγωγικής. Σίγουρο είναι πως κάποιος εκπαιδευτικός δεν μπορεί να κριθεί από άτομα που δεν έχουν σχέση με την παιδαγωγική επιστήμη.

Μερικές φορές (ποσοστό 12%) οι εκπαιδευτικοί έχουν νιώσει να μειώνεται το κύρος τους από γονείς μαθητών τους μπροστά στα μάτια των παιδιών και δύο από αυτούς δηλώνουν πως αυτό τους συμβαίνει συχνά. Οι απειλές από γονείς αλλά και η λεκτική βία είναι κάτι που παρατηρείται σπάνια (ποσοστό 19%), αν και ένα ποσοστό 7% δηλώνει πως "μερικές φορές" έχει δεχτεί λεκτική βία.

"Σπάνια" (ποσοστό 9%) οι εκπαιδευτικοί έχουν φοβηθεί ότι κάποιος γονείς θα ασκήσουν εναντίον τους σωματική βία. Ενοχλητική συμπεριφορά από γονέα μαθητή δηλώνει πως έχει δεχτεί "σπάνια" ένα αρκετά υψηλό ποσοστό 33%, ενώ ένα ποσοστό 15% δηλώνει "μερικές φορές". Τρεις εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως "συχνά" έχουν δεχτεί ενοχλητική συμπεριφορά.

Ένα αρκετά υψηλό ποσοστό εκπαιδευτικών (38%) από τους οποίους η πλειοψηφία είναι γυναίκες (76%) δήλωσαν πως ότι έχουν υποστεί κάποιου είδους εκφοβισμού από γονείς. Από αυτούς όσοι κάλεσαν το γονέα για να συζητήσουν το πρόβλημα και να βρεθεί κάποια λύση διαπίστωσαν ότι δεν προέκυψε αλλαγή στη συμπεριφορά του γονέα. Τα δίκτυα υποστήριξης στα οποία κατέφυγαν οι εκπαιδευτικοί ήταν κυρίως ενδοσχολικά, όμως κάποιος δήλωσαν πως κατέφυγαν σε ειδικό ψυχολόγο, ακόμα και στην Αστυνομία και Εισαγγελία.

Αναμφίβολα κάποιες φορές οι γονείς φορτίζουν με τη συμπεριφορά τους το κλίμα συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς. Προσκολλημένοι πιθανόν στις εμπειρίες που είχαν οι ίδιοι ως μαθητές, συντηρώντας νοοτροπίες του παρελθόντος που καθορίζουν τις προσδοκίες και τις απαιτήσεις τους, συμπεριφέρονται με τρόπο ανάρμοστο προς τον εκπαιδευτικό. Το ζητούμενο είναι η εμπιστοσύνη και ο σεβασμός του γονέα προς το σχολείο και τον εκπαιδευτικό. Μήπως η παιδεία ως σύστημα, ως δομή, ως δημόσιο αγαθό έχει η ίδια απολέσει το κύρος της; Νοιώθει άραγε σήμερα ο γονέας μπαίνοντας στο σχολείο κάποιο "σεβασμό" για το θεσμό;

Σίγουρο είναι πως πολλές φορές μπορεί να φταίνε και οι δάσκαλοι με τη συμπεριφορά τους ή τη δική τους "ημιμάθεια". Εδώ ακριβώς βρίσκεται το μεγάλο στοίχημα των εκπαιδευτικών: ο σεβασμός δεν είναι δεδομένος, αλλά κερδίζεται. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να έχουν ως αρχή τους ότι το έργο τους δεν περιορίζεται μόνο στο να διδάσκουν αλλά και να διαπαιδαγωγούν.

Οι ψυχολογικές επιπτώσεις που είχε στους εκπαιδευτικούς η άσκηση εκφοβισμού από γονείς είναι φανερές στο έργο τους. Οι εκπαιδευτικοί σε ποσοστό 24% αναγκάστηκαν "μερικές φορές" να αλλάξουν τις εκπαιδευτικές τους στρατηγικές εξαιτίας της ενοχλητικής συμπεριφοράς κάποιου γονέα, ενώ η συμπεριφορά αυτή επηρέασε στη συναισθηματική τους διάθεση και δημιουργικότητα στο εκπαιδευτικό τους έργο (συχνά 10%, πάντοτε 9%).

Οι ψυχολογικές συνέπειες που επέφερε στους εκπαιδευτικούς η άσκηση εκφοβισμού ήταν ενόχληση, προσβολή, θυμός, άγχος, απειλή, φόβος. Οι περισσότεροι από αυτούς θεωρούν ότι οι λόγοι που οδήγησαν τους γονείς σ' αυτή την συμπεριφορά ήταν η υπερ-προστατευτικότητα για το παιδί τους, η ψυχαναγκαστική τους εμμονή, καθώς και ο σκοπός να πετύχουν καλύτερη μεταχείριση για το παιδί τους.

Δυστυχώς στις περισσότερες περιπτώσεις εκφοβισμού κατά δασκάλων από γονείς γίνεται και ο μαθητής μάρτυρας των γεγονότων. Αυτό έχει σοβαρές συνέπειες στην ψυχροσύνθεση του παιδιού και τη σχέση που αναπτύσσει περαιτέρω με τον δάσκαλο και τους συμμαθητές του. Από την έρευνα προκύπτει ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό (66%) η συμπεριφορά του μαθητή παρέμεινε η ίδια και δυστυχώς επιδεινώθηκε (24%). Είναι προφανές πως αν η έλλειψη εμπιστοσύνης προς το δάσκαλο μεταφερθεί και στο παιδί δυσκολεύει εξαιρετικά το έργο της εκπαίδευσής του αλλά και η οριοθέτησή του μέσα στην κοινωνία του σχολείου. Γκρεμίζεται η εικόνα του εκπαιδευτικού-παιδαγωγού στα μάτια του παιδιού και αποδομείται ο σεβασμός στο πρόσωπό του με αποτέλεσμα το παιδί να μην έχει λόγο να προσπαθήσει να βελτιωθεί.

Οι μακροπρόθεσμες συνέπειες περιστατικών εκφοβισμού από γονείς έχουν ολέθριες επιπτώσεις στην ψυχροσύνθεσή των εκπαιδευτικών με αντίκτυπο στο εκπαιδευτικό τους έργο. Στη μεγάλη τους πλειοψηφία δηλώνουν πως έγιναν πιο επιφυλακτικοί απέναντι στους γονείς μαθητών τους, αλλά και πιο απόμακροι προς αυτούς. Εκ των πραγμάτων είναι αυτοί οφείλουν να δείχνουν αυτοκυριαρχία μπροστά σε εριστικούς γονείς και να λειτουργούν ως "κυματοθραύστες".

Εν κατακλείδι:

Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει πως ο εκφοβισμός κατά εκπαιδευτικών είναι αναπόσπαστο κομμάτι της βίας και της παραβατικότητας που εμφανίζεται στην κοινωνία. Ο εκφοβισμός κατά εκπαιδευτικών δεν μπορεί να εξεταστεί και να περιοριστεί χωρίς να ληφθεί υπόψη το ευρύτερο περιβάλλον που τον τρέφει, οι αξίες, οι θεσμοί, η πολιτισμική και πολιτική ιστορία του τόπου.

Η ένταση του φαινομένου και τα αίτια θα πρέπει να αναζητηθούν ίσως στη συστηματική απαξίωση του δημόσιου σχολείου και των εκπαιδευτικών από τα ΜΜΕ, που έχει πάρει απίστευτες διαστάσεις στα μνημονιακά χρόνια. Εκτός όμως απ' αυτή την εξήγηση σίγουρα παίζουν ρόλο και πολλοί ακόμη παράγοντες. Ο άκρατος ατομικισμός, η πίστη στο "δικό μου παιδί που αδικείται" γιατί είναι ξεχωριστό και δεν το καταλαβαίνει κανείς, η ανασφάλεια για το μέλλον, η αμφισβήτηση κάθε δημόσιου και συλλογικού αγαθού είναι κάποιοι από τους παράγοντες.

Το φαινόμενο δεν επιτρέπεται να αντιμετωπίζεται ως μια ασήμαντη κατάσταση που μπορεί να αγνοηθεί διότι είναι δυνατό να πάρει εκρηκτικές διαστάσεις. Ίσως η παρουσία σχολικών ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών θα βοηθούσε γονείς με κοινωνικοοικονομικά και άλλα προβλήματα να αντιληφθούν τις ευθύνες τους απέναντι στα παιδιά τους και την ανάγκη να συνεργαστούν με τους εκπαιδευτικούς.

Είμαστε της άποψης πως πριν ή παράλληλα με το σχεδιασμό εκπαιδευτικών πολιτικών για τον έλεγχο της σχολικής βίας και εκφοβισμού στα σχολεία χρειάζεται να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν μέτρα και πολιτικές για την πρόληψη φαινομένων εκφοβισμού κατά εκπαιδευτικών από γονείς. Βέβαιο είναι πως η βία στα σχολεία δεν περιορίζεται μόνο στη στάση και τη συμπεριφορά μεταξύ των μαθητών.

Βιβλιογραφία

- Kraus, J. (2013). *Helikoptereltern - Schluss mit Förderwahn und Verwöhnung*. Berlin: Rowohlt Verlag.
- Rigby, K. (1996). *Bulling in Schools: and what to do about it*. London & Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Smith, P. K. & Sharp, S. (1994). "The problem of school bulling". In: P. K. Smith & S. Sharp (Eds), *School Bulling: insights and perspectives*. London / New York: Routledge.

Tjaden, P & Thoennes, N. (1998). *Stalking in America: Findings from the Violence Against Women Survey, Research in Brief*. Washington, D. C.: Department of Justice, National Institute of Justice.

Ιστοσελίδες

<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=428662> (Ανακτήθηκε Πέμπτη 21-1-2016). Πρβλ. *Ελευθεροτυπία*, Σάββατο 3 Μαΐου 2014.

<http://www.triklopodia.gr/ekfovismos-bullying-se-gonea-apo-ekpedevtikous-tis-dittikis-athinas/> (Ανακτήθηκε Πέμπτη 21-1-2016).

<http://www.news.gr/ellada/ekraidefsh/article/184449/goneis-katadikasthkan-gia-dysfhmhsh-daskalas.html> (Ανακτήθηκε Πέμπτη 21-1-2016).